

Je nalezena tím, ~~kdo~~ ji hledá.

FILMOVÝ PORTRÉT PŘEKLADATELKY ANNY KARENINOVÉ

námět, scénář a režie
Petr Michal

kamera Jakub Vrbík
zvuk Matěj Lindner
střih Karolína Čejková
produkce Karolína Nováková

dramaturgie Lucie Králová, Jan Daňhel
kreativní producentka ČT Alena Müllerová
vedoucí produkce Studia FAMU Tomáš Šimon
Nadační fond FILMTALENT ZLÍN Markéta Pášmová

Nadační fond
FILMTALENT ZLÍN
●●●●●●

FAMU

PANAVISION®

Základní informace o filmu

Meditativní dokument sleduje současný život uznávané překladatelky Anny Kareninové. Skrze osobní deníky z cest do Francie a Itálie se společně vydáváme vstříc rytmu jazyka Louise-Ferdinanda Céline a Ezry Pounda. Poctivost s jakou přistupuje k jejich knihám dokládá její lásku k jazyku, která je stejně silná jako k těm nejbližším. Film se do velké míry zabývá jejím vztahem s již zesnulým manželem, básníkem Petrem Kabešem, a samotou, s níž se musela překladatelka vyrovnat.

Režisér Petr Michal

(*1986) Vystudoval Univerzitu Karlovu v Praze a dokumentární tvorbu na FAMU. Během svého studia natočil krátkometrážní dokumentární snímky *Osudy dobrého anarchisty Igora ve vazbě*, rekonstrukci nezákonného vazebního držení mladého anarchisty Igora Ševcova; a *Mikrotron*, filmovou báseň o tunelu a skryté fyzikální laboratoři s urychlovačem elektronů. Oba filmy byly uvedeny na studentském festivalu FAMUfest. Petr Michal taktéž spolurežíroval stejnojmenný film o Janu Švankmajerovi, který byl oceněn jako nejlepší dokument na festivalu Noc filmových nadějí 2019. Jeho posledním snímkem je dokumentární portrét o Anně Kareninové, který byl uveden na MFDF Ji.hlava v sekci Česká radost, odkud si odnesl ocenění za nejlepší kameru. Petr se ve své tvorbě zaměřuje na portrétové vyprávění se specifickým formálním přístupem ke každé ze svých postav. Jeho filmy jsou oslavou filmové suroviny a analogové vizuality.

„Už od začátku jsem se pokoušel hledat cesty jak převést vztah Anny Kareninové a Petra Kabeše do filmové řeči. Během několika let natáčení jsme si s Annou postupně vybudovali vzájemnou důvěru, díky které jsme pro kameru dokázali zpřítomnit hloubku jejich soužití. Toho bychom pouhou observací asi nikdy nedosáhli. A jak vlastně pozorovat někoho, jehož život a práce se odehrává především v myšlenkách a pevném až nehybném soustředění? Právě volba natáčet na filmový materiál, neúprosná potřeba šetřit a zvažovat, co je nezbytné a co není, nás nutila více čekat a hledat obrazy, které propojí její minulost a současnost.“

— Petr Michal

Hlavní protagonistka filmu Anna Kareninová

Anna Kareninová, tajemné jméno, které se objevuje v závěrečných titulcích většiny zahraničních snímků uváděných v českých kinech s titulky a které často vyvolává otázku, zda patří skutečnému člověku?

Anna Kareninová ale skutečně existuje. Nemá však nic společného s postavou románu Lva Nikolajeviče Tolstého. Je uznávanou českou překladatelkou, autorkou rozhlasových literárních pořadů, článků a filmových překladů. Byla šéfredaktorkou nakladatelství Odeon, revue Světová literatura, a nakladatelství Český spisovatel. Od 90. let studijně pobývala v Itálii, Francii, USA i Velké Británii. Poté se rozhodla plně věnovat literárním překladům – Marguerite Durasová, Guillaume Apollinaire, Nathalie Sarrautová, Tommaso Landolfi, René Char, Tom Stoppard, Michel de Ghelderode – a v současné době se věnuje výhradně románům Francouze Louise-Ferdinanda Céline a poezii Američana Ezry Pounda.

„Četla jsem od pěti let, pořád dokola. Pak jsem přišla na to, že někteří básníci jsou v originále úplně jiní než v překladu. Začala jsem se tedy učit jazyky, že si to přečtu ‚dobře‘, a pak jsem to zkoušela paradoxně sama překládat - a tak jsem se dostala k povolání, které jsem původně zavrhovala.“

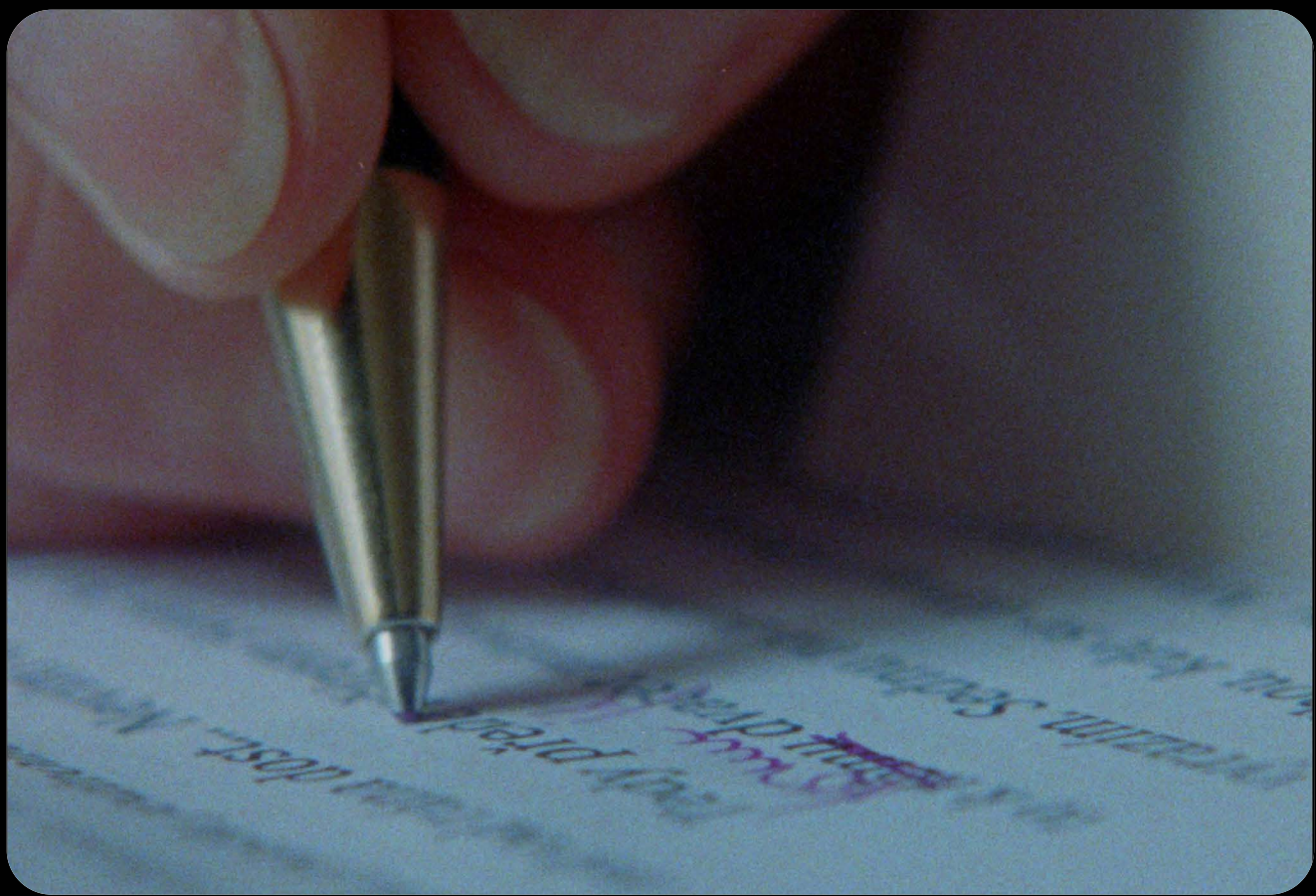
Kromě knižních překladů se věnuje překladu a úpravě dialogů a podtitulků, které připravila pro více než tři stovky filmů, mj. významných světových režisérů, včetně Federica Felliniho, Petera Greenawaye či Françoise Truffauta.

K překladům textů svých oblíbených autorů přistupuje s obrovskou poctivostí – navštívuje místa, kde autoři tvořili, snaží se pochopit hudebnost míst, ve kterých žili, a pochopit tak rytmus jejich jazyka. *„Kdybych ohluchla a nemohla poslouchat hudbu, bylo by to pro mě neštěstí. Hudbu často vnímám při překládání, v textech ji mají skoro všichni...”*

Anna Kareninová pochází z divadelního prostředí, oba dva její rodiče byli operní sólisté. Excentrické prostředí divadla však nikdy úplně nesouznělo s její osobností. Unikala do světa knih a příběhů, ve svých myšlenkách komponovala příběhy, avšak nikdy necítila potřebu je zapsat. Namísto toho se rozhodla svůj cit pro jazyk propůjčit těm, kteří ji zaujali a které považovala za velké tvůrce. Vnímání jazyka, jeho rytmu a smysl pro přesnost ji nakonec svedly dohromady s jejím manželem, českým básníkem Petrem Kabešem, o jehož archiv po jeho smrti v roce 2005 pečuje.

Film *Je nalezena tím, koho hledá* pojednává nejenom o osobním zaujetí jazykem a literaturou, ale z velké části popisuje právě výraznou hloubku někdejšího osobního i profesního pouta mezi Annou a Petrem.

Anna Kareninová je nositelkou řady ocenění, např. ceny Magnesia Litera 2003 za překlad knihy Louise-Ferdinanda Célinea *Klaun's band*, francouzského Řádu umění a literatury, Státní ceny za překladatelské dílo anebo ceny DILIA za dosavadní uměleckou činnost.

Tematické okruhy filmu

ANNA KARENINOVÁ, JEJÍ ŽIVOT A PŘÍSTUP K PŘEKLADU

Pro Annu Kareninovou je při přemýšlení nad texty důležitá hudebnost a přesnost. Cit pro hudebnost vychází z jejího rodinného prostředí: oba dva rodiče byli operní sólisté. Rytmus jazyka se pokouší hledat ve větách svých autorů a pro jeho pochopení se vydává na cesty do míst, kde žili a tvořili. Naopak smyslu pro přesnost ji učil její manžel, básník Petr Kabeš se svou devízou „přesnost je básnivost“. Ona přesnost však zde neznamená otrockost, ale naopak přesné vyznění, pochopení a zprostředkování toho, co se text snaží říct.

Příklady otázek k diskuzi:

Proč jste se rozhodla být překladatelkou? Kde se zrodila Vaše láska k jazyku a literatuře?
Jakým způsobem si díla k překladům vybíráte? Co Vás zaujme a jaká jsou Vaše kritéria?
Které je Vaše oblíbené dílo, které jste překládala?
Jakým způsobem ovlivnil, obohatil Váš vztah k literatuře Petr Kabeš?
Jak jste se vypořádala s Petrovým odchodem?
Co byste ještě ráda ve svém životě přeložila? Na čem pracujete teď?
Jaký význam má ve Vašem životě hudba a jakým způsobem se podle Vás pojí s literaturou, případně životem Vašich oblíbených autorů?
Sledujete i jiné formy umění, než literaturu? Divadlo, hudbu, výtvarné umění...
Pokud ano, jak vás ovlivňují ve Vaší tvorbě?

Anna Kareninová ve filmu Proces natáčení

„Dramaturgie titulků Anna Kareninová“ se velmi často objevuje na plátně během závěrečných titulků mnoha zahraničních titulkovaných filmů. Její jméno je tak jedinou věcí související s její osobností, které se objeví na plátně. Vždy stojí v pozadí filmu, pracuje s hotovým filmem a vnímá jej v jeho celistvosti. Během procesu natáčení filmu *Je nalezena tím, koho hledá* se poprvé proměnila její role – už nese-děla v poklidu za titulkovacím programem, ale ocitla se před kamerou a filmovým štábem v situacích, které teprve vznikaly.

Příklady otázek k diskuzi:

Jak jste se s režisérem Petrem seznámila?

Jak jste si zvykala na natáčení, štáb a samotný pocit stát před kamerou?

Co byl pro Vás nejtěžší moment, se kterým jste při natáčení filmu zápasila?

Režisérský přístup

Petr Michal natočil portrét o překladatelce Anně Kareninové, jejím životě a vztahu s básníkem Petrem Kabešem, který však není zahlcený výpověďmi, mluvícími hlavami ani přílišným dějem. Film pečlivě váží každé slovo i stříh. Poklidné tempo vyprávění dává Anně otevřený prostor vyjádřit své myšlenky a pocity. Obrazem i slovem se „překládá“ její osobnost a zprostředkovávají její úvahy nad prací a údělem překladatele a jejím osobním životem.

Příklady otázek k diskusi:

Proč jste se rozhodl natočit portrét právě o Anně Kareninové?

Jak jste se k paní Kareninové dostal a jaké bylo Vaše první setkání?

Jaký je Váš vztah k jazyku a literatuře?

Co Vás na postavě Anny Kareninové, z filmového hlediska zajímalo nejvíc?

Co jste chtěl nejvíce sdělit publiku?

Jak dlouho se s paní Kareninovou znáte a jak dlouho jste samotný film natáčel?

Film je velmi citlivý a empatický. Jakým způsobem jste k protagonistce přistupoval?

Jak jste se dostával blíž?

S jakými formálními prvky jste ve filmu pracoval?

Jakým způsobem a jakou intenzitou jste do konkrétních situací a scén režijně zasahoval?

Jednalo se spíše o observaci a pozorování života paní Kareninové, anebo o inscenaci?

Vizuální/ technologický přístup

Vizualita i obsah filmu jsou založeny na minimalistickém přístupu, čemuž napomohla i volba natáčet na filmovou surovinu. Obrazy jsou povětšinou dlouhé, statické, pečlivě komponované a inscenované. Tam, kde je to nezbytné, se nebojí reportážnosti, aniž by však režisér rezignoval na citlivost ve svém přístupu.

Příklady otázek k diskusi:

Proč jste se rozhodl natočit film na surovinu? A jak to ovlivnilo proces natáčení?

Proč formát 16 mm a super 8 mm?

Měli jste jasnou představu o vizuálním stylu filmu? Jak se případně vyvíjela?

Jakou roli v obraze sehrávala příroda a prostředí, ve kterém se paní Anna ve filmu pohybuje?

Jak se natáčely scény paní Kareninové ve vodě?

Doprovodný program

Díky doprovodným diskuzím po projekcích mohou být jednotlivá témata – osobnost Anny Kareninové a režisérův autorský přístup k filmu – uvedeny do širších kontextů.

Diskuzí se rádi zúčastní jak protagonistka, tak i režisér, přičemž každý z nich umí obsah a poslání filmu popsat z vlastního pohledu:

- režisér Petr Michal: tvůrčí provedení, proces natáčení, vizuální provedení, technická práce s filmovou surovinou a tvorbou filmu
- protagonistka Anna Kareninová: poslání překladatelky, vlastní životní cesta a práce s jazykem, osobní vztah k filmu

Divácká atraktivita filmu stojí na osobité postavě Anny Kareninové, která je pro českého diváka již mnoho let záhadným jménem na konci filmových titulků. V písemné podobě její jméno známe všichni, osobně však už málokdo. Filmový portrét Petra Michala přináší pohled do světa ženy, která je oblíbenkyní řady českých milovníků literatury a filmu. Její život však není nepřístupnou intelektuální věží ze slonoviny, ale velmi konkrétním a srozumitelným příběhem lásky nejen k jazyku.

Film svým komplexním tematickým zaměřením a vizuálním zpracováním oslovuje různé sféry diváků a divaček:

- fanoušci festivalové kinematografie a dokumentárních filmů
- fanoušci jazyka literatury
- studenti a studentky literatury a lingvistiky
- milovníci francouzské kultury a literatury
- čeští překladatelé a překladatelky
- intelektuálové a milovníci artového filmu
- fanoušci analogového filmu

Pokud máte jakékoliv otázky k distribuci nebo diskuzím po filmu, neváhejte se nám ozvat telefonicky/e-mailem.

Wanda Kaprálová, Klára Mamojková

distribuční manažerky

Wanda.kapralova@gmail.com / k.mamojkova@gmail.com

tel. +420 608 614 221 / +420 776 369 325